

**ЈАКИ ЖЕНИ,
ЈА ЈАКНАТ
ЗАЕДНИЦАТА**

Јаки жени, ја јакнат заедницата

**ОРГАНИЗАЦИЈА
НА ЖЕНИТЕ**
НА ОПШТИНА СВЕТИ НИКОЛЕ

издавач: Здружение Организација на
жените на општина Свети Николе

Автор:
Емина Токовиќ

Уредничка екипа:
Јасмина Трајчева
Александра Тодевска
Елена Трајкова

Дизајн и корици:
Илија Трајков

Печати: Бубамара Принт, Свети Николе

Тираж: 200

Овој материјал е изготвен со финансиска поддршка од Шведската агенција за меѓународен развој и соработка (Sida) и фондацијата Квина тил Квина. За содржината на овој документ целосно е одговорна Организација на жените на општина Свети Николе и во никој случај не ги рефлектира позициите на Sida и Квина тил Квина

**KVINNA
KVINNA**

СОДРЖИНА

01

Човекови права

02

Родова рамноправност

03

Граѓански активизам

1. ЧОВЕКОВИ ПРАВА

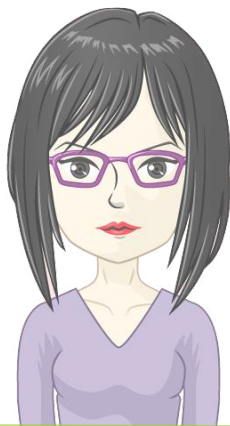
Човековите права се универзални правни гаранции кои ги штитат луѓето од дејствија со кои се нарушува човековото достоинство и слобода.

Едни од најзначајните човекови права се:

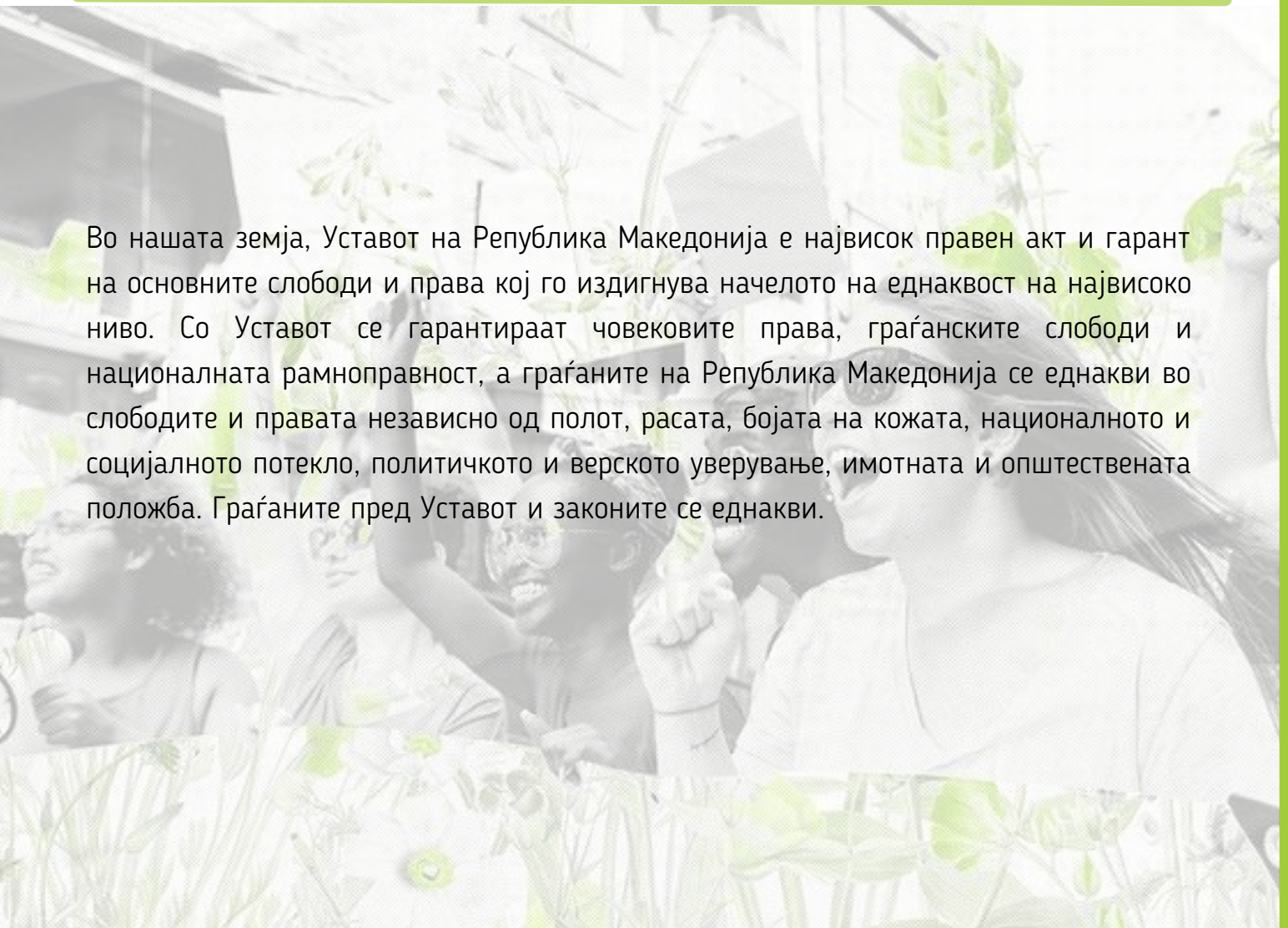
Човековите права се универзални и им припаѓаат на сите луѓе подеднакво, без разлика на статусот, тие се непреносливи односно не можат да бидат пренесени на друг, недискриминаторски односно не познаваат дискриминација по било која основа и се заемно поврзани односно при исполнување или прекршување на одредено право, тоа ќе влијае и врз исполнување на другите права.

- Право на живот
- Забрана за тортура
- Право на слобода и сигурност
- Право на правично и фер судење
- Право на приватен и семеен живот
- Слобода на изразување
- Право на брак
- Право на здравствена заштита
- Забрана на дискриминација
- Забрана за злоупотреба на правата и други.

Универзалната декларација за човекови права е правен инструмент, донесена на **10 декември 1948 година** од страна на **Генералното собрание на ООН**. Оваа декларација укажува дека **„сите човечки суштества се раѓаат слободни и еднакви по достоинство и права“**. Начелото на еднаквост се нагласува во член 2 од оваа декларација кој гласи: „Сите права и слободи наведени во оваа Декларација им припаѓаат на сите луѓе, без оглед на нивните разлики, како што се: раса, боја, пол, јазик, религија, политичко или друго убедување, национално или општествено потекло, сопственост, раѓање, или друг статус“.

Во нашата земја, Уставот на Република Македонија е највисок правен акт и гарант на основните слободи и права кој го издигнува начелото на еднаквост на највисоко ниво. Со Уставот се гарантираат човековите права, граѓанските слободи и националната рамноправност, а граѓаните на Република Македонија се еднакви во слободите и правата независно од полот, расата, бојата на кожата, националното и социјалното потекло, политичкото и верското уверување, имотната и општествената положба. Граѓаните пред Уставот и законите се еднакви.

ПРАВАТА НА ЖЕНИТЕ СЕ ЧОВЕКОВИ ПРАВА!

Не постои посебна дефиниција за женски права, бидејќи и жените како и мажите и децата ги уживаат или треба да ги уживаат сите човекови права подеднакво. Нееднаквоста, ограничувањата и дискриминацијата во целиот свет повеќе се насочени кон жените. Заради тоа, во 19 век се појавиле женски движења кои ги издвоиле женските права со цел да се борат за подеднакви права, третман и овластувања, а со текот на годините овие права се установени или поддржани со закон, локални обичаи, однесувања. За жал, сè уште постојат земји во кои жените се ограничуваат, а нивните права занемаруваат.

Човековите права и женските права, како дел од нив, ги вклучуваат правата: да живеете ослободени од насилство и дискриминација, да уживате во највисокиот постигнат стандард на физичко и ментално здравје, да се едуцирате, да поседувате имот, да гласате (да бираат и да бидат избрани), да заработуваат еднаква плата итн. Во оваа насока, теми кои се поврзуваат со поимот женски права се: телесен интегритет и автономија, сексуално насилство, право на глас на жените, право на вршење јавни функции, склучување на правни договори, обезбедување еднакви права во семејството, право на работа, еднаквост на плати, репродукција/размножување, право на сопственост, право на образование итн.

Широм светот, многу жени и девојки сè уште се соочуваат со дискриминација врз основа на пол и род. Родовата нееднаквост е основа на многу проблеми кои значително повеќе ги погодуваат жените и девојчињата, особено во делот на кршење на нивните права преку родово базирано, семејно или друг вид насилство, пониски плати, несоодветна здравствена заштита итн. Секоја жена и девојка има свои сексуални и репродуктивни права, а тоа значи дека тие имаат право на еднаков пристап до здравствени услуги (контрацепција и безбеден абортус), да изберат дали, кога и со кого ќе стапат во брак и да одлучат дали сакаат да имаат деца, колку, кога и со кого. Жените треба да можат да живеат без страв од родово засновано насилство, вклучително силување и друго сексуално насилство, осакатување на женски гениталии (FGM), принуден брак, принудна бременост, принуден абортус или присилна стерилизација итн.

За да се разберат најчестите форми на кршење на човековите права на жените треба да се познаваат сопствените права и обврски, да се знае начелото на еднаквост, формите на насилство врз жените и како да се препознае и реагира во случај на дискриминација.

Најчести форми на насилство

Насилство претставува секоја форма на кршење на човековите права, дискриминација врз жените и ги означува сите дејствија на родово-базирано насилство што доведуваат или веројатно ќе доведат до физичка, сексуална, психичка или економска повреда или страдање на жените, вклучувајќи и директни и индиректни закани и заплашување за такви дејствија, изнуда, произволно ограничување и/или лишување од слобода, без оглед дали се случуваат во јавниот или приватниот живот.

Многу е важно секој да ги разбира, препознае, превенира или да се заштити од различните форми на насилство.

Сексизам

Кога едниот пол му е надреден на другиот и предизвикува вознемирување, нарушување итн. Означува дискриминација на спротивниот пол (најчесто жени) и расудување со стереотипно гледиште за мажите и жените врз основа на половите и/или родовите карактеристики. Претставува верување или став дека еден од половите е инфериорен, помалку способен и затоа помалку вреден од другиот.

Мобинг

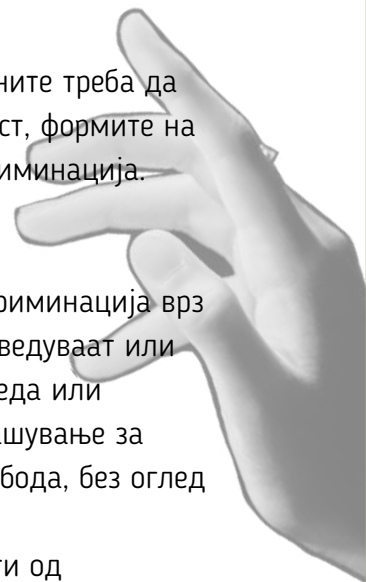
Психичко малтретирање на работното место, кое се повторува низ активности чија цел е деградација на работните услови на работникот, кои може да предизвикаат повреда на човековите права и достоинството, да наштетат на психичкото и физичкото здравје и да ја компромитираат професионалната иднина на жртвата, повреда на интегритетот, угледот и честа на работникот и предизвикува страв.

Фемицид

Најтешка форма на насилство врз жени и може да биде директна последица на домашно насилство. Терминот фемицид означува намерно убиство на жена затоа што е жена

Демнење

Неовластено следење, прогонување или на друг начин мешање во личниот живот на друго лице, воспоставување или обид за да се воспостави несакан контакт со некој, движење во просторот каде се наоѓа тоа лице, злоупотреба на личните податоци, користење на средства за јавно информирање и други средства за комуникација, или на друг начин психичко злоставување, вознемирување или застрашување.

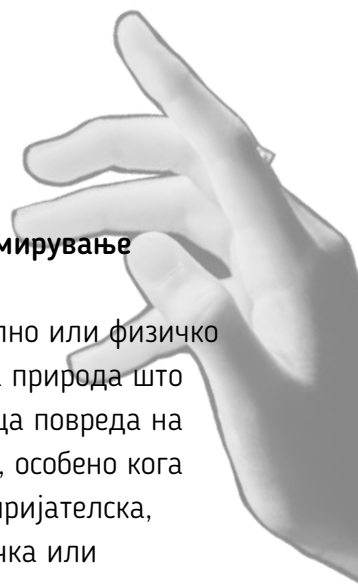

Сексуално насилство и силување

Секое дејствие од сексуална природа, со кој било телесен дел или предмет, на телото на друго лице без негова/нејзина согласност. Сексуално насилство постои и кога се наведува или присилува друго лице да се вклучи во дејствија од сексуална природа со трето лице без негова согласност. Согласноста мора да е изразена доброволно како резултат на слободната волја на лицето, проценета во контекст на околностите.

Сексуално вознемирување

Секое вербално, невербално или физичко однесување од сексуална природа што има за цел или последица повреда на достоинството на лицето, особено кога создава заканувачка, непријателска, деградирачка, понижувачка или навредлива средина. Секое несакано сексуално однесување кое може да биде физичко однесување, барање/изнудување на сексуални услуги или користење на несоодветен сексуален јазик. Иако и мажите и момчињата можат да бидат жртви, жените и девојчињата се најчести жртви и најмногу погодени.

Психолошко насилство

Секое однесување со употреба на присилба, заплашување или закана, кое предизвикува чувство на страв, загрозеност, вознемиреност или повреда на достоинството и психичкиот интегритет на жртвата. Се манифестира преку: контрола, изолација, љубомора и предизвикување емоционално страдање на жената, заплашување, заканување дека ќе ја повреди неа или блиски луѓе, спречување да работи надвор од домот, омаловажување или понижување пред другите, барање дозвола за здравствена заштита, инсистирање да знае каде е и со кого е цело време и слично.

Економско насилство

Секое дејствие на ограничување или спречување во располагање на лични приходи и финансиски средства, за одржување на заедничко домаќинство и за грижа на детето. Со тоа се предизвикува економска зависност на жртвата. Економското насилство е форма на домашно насилство и на интимно/партнерско насилство.

Семејно насилство

Малтретирање, навредување, загрозување на сигурноста, телесно повредување, полово или друго психичко, физичко или економско насилство со кое се предизвикува чувство на несигурност, загрозување или страв, вклучувајќи и закани за такви дејствија, спрема брачен другар, родители или деца или други лица кои живеат во брачна или вонбрачна заедница или заедничко домаќинство, како и спрема сегашен или поранешен брачен другар или вонбрачен партнер или лица кои имаат заедничко дете или се наоѓаат во блиски лични односи, без оглед дали сторителот го дели или го делел истото живеалиште со жртвата или не.

Интимно-партнерско насилство

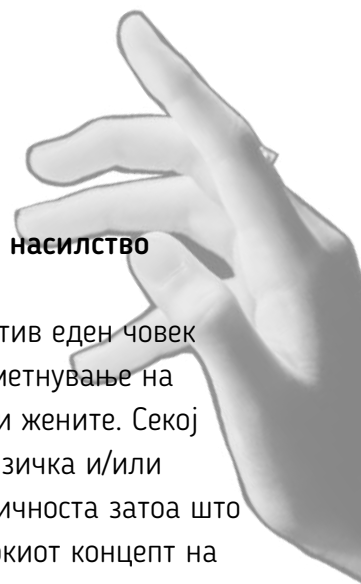
Насилство од страна на интимен партнер, без разлика дали со жртвата живеат заедно или не. Вклучува образец на контролирачко однесување во кое влегува и психичка, физичка, емоционална, вербална, сексуална и/или економска злоупотреба

Родово базирано насилство

Насилство извршено против еден човек врз основа на пол со наметнување на разлики помеѓу мажите и жените. Секој чин што резултира со физичка и/или психолошка штета кон личноста затоа што е жена или маж. Поширокиот концепт на родово базирано насилство вклучува дејствија против жени и мажи, но проблемот е фокусиран на ранливоста на жените

Физичко насилство

Дејствие на примена на физичка сила или дејствие со кое се нарушува здравјето, телесниот и психичкиот интегритет на жртвата. Форма на домашно насилство кое се манифестира со употреба на физичка сила или пак закана дека истата ќе биде употребена. Подразбира широк спектар на дејствија: туркање, удирање шлаганици, кубење коса, удирање, клоцање или напад со фрлање на предмети, нанесување повреди со најразлични видови оружје, нанесување изгореници и слично, кои можат да резултираат со мали и сериозни повреди.

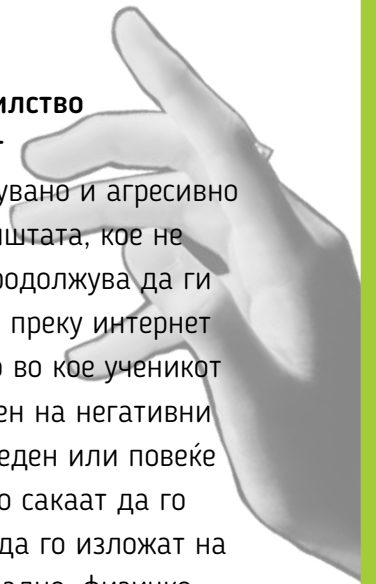

Интернет насилство

Секое вербално, невербално или друго постапување од сексуална природа, што има за цел или последица, повреда на достоинството или создавање на заканувачка, непријателска, понижувачка или застрашувачка средина, пристап или практика, преку електронските средства за комуникација. Се појавува најчесто на социјалните мрежи со користење на новите технологии. За разлика од физичкото насилство, може да се одвива „секогаш и секаде“ – насилникот не мора да е физички близу до жртвата. Често се случува без идентификување на насилникот.

Врничко насилство булинг

Секоја форма на непосакувано и агресивно однесување во училиштата, кое не застанува таму, туку продолжува да ги следи децата во домот преку интернет мрежите итн. Насилство во кое ученикот трајно и често е изложен на негативни постапки од страна на еден или повеќе ученици, кои намерно сакаат да го повредат, понижат или да го изложат на потсмев. Видови: вербално, физичко, социјално, психолошко и др.

ДИСКРИМИНАЦИЈА

Во светот не постојат две исти индивидуи, дури и близнаците не се сосема идентични и покрај други разлики имаат и различни отпечатоци на прстите. Разликите помеѓу луѓето од било каква природа или основа во никој случај не треба да бидат пречка за уживање на човековите права. Доколку се прават вакви разлики тогаш тоа општество не ги третира човековите права подеднакво за сите односно дискриминира/прави разлика.

Дискриминацијата е осудувачки третман или предрасуда кон едно битие, заснована врз група, класа или категорија на којашто се смета дека истото припаѓа. Како основи на дискриминација се: раса, боја на кожа, етничка припадност, јазик, државјанство, пол, род, сексуална ориентација, религија, уверување, образование, ментална и телесна попреченост, возраст, семејна или брачна состојба, здравствена состојба итн.

**Директна
дискриминација –**
самата активност што
ја правиме е
дискриминаторска

За огласот за работа може да аплицираат
мажи на возраст до 30 години

ВИДОВИ ДИСКРИМИНАЦИЈА ПРЕДИЗВИКАНА ВРЗ РАЗЛИЧНИ ОСНОВИ

**Индиректна
дискриминација –**
навидум
недискриминаторска
активност со
дискриминаторски ефект

Во ноќен клуб, обезбедувањето не
дозволува да влезе Ром, со оправдување
дека не примаат луѓе во патики

**Мултиплицирана
дискриминација –**
е на одредени лица или
групи кои може да
содржат повеќе основи
на дискриминација

За оглас за работа се бара, женска особа
на возраст од 22 до 25 години, завршен
економски факултет, постојано
живеалиште во Скопје, немажена

**Позитивна/афирмативна
дискриминација –**
се манифестира како
редуцирање, намалување или
елиминирање на фактичка
нееднаквост која постои во
моментот, а која настанала како
резултат од претходна
континуирана дискриминација

Сите активности кои ги превзема државата за
создавање подобри услови и третман на жените
(Закон за еднакви можности на мажите и жените,
Закон против семејно насилство, Закон за
спречување и заштита од дискриминација итн.)

СТЕРЕОТИПИ И ПРЕДРАСУДИ

Кога станува збор за дискриминација, неопходно е да се илустрираат и објаснат и поимите кои се составен дел на поимот дискриминација, а тоа се **стереотипите и предрасудите**

стереотипи	предрасуди
се релативно упростени и ригидни сфаќања, верувања или мислења за карактеристиките на припадници на одделни групи или категории на луѓе, т.е. збир на особини кои дефинираат одредена група (погрешна претстава за таа група). Стереотипот претставува слика заснована на предрасуда или полувистина која му се придава на „другиот“ или себе си врз основа на припадност на група. Стереотипот може да биде позитивен или негативен, но речиси секогаш, кога ќе се примени на ниво на единка, е неистинит. Стереотипите се генерализација на квалитетите што може да ги има една индивидуа, до целата група на луѓе кои споделуваат заеднички карактеристики со него. Во некои случаи, квалитетите се доделуваат на група за која не се знае ништо. Видовите стереотипи се поделени во: религиозни, политички, расни, класни, стереотипи за земја/држава, родови стереотипи, сексуални и физички стереотипи.	се негативни стереотипи, ставови за луѓе, објекти и појави кои немаат логичка заснованост, континуирано се одржуваат, проследени се со силни емоции и предизвикуваат одредено постапување/однесување кое како последица има неповолен третман на конкретна категорија луѓе во однос на друга. Ваквата перцепција доведува до исклучување на поединецот, засновано на нелогично или ирационално одлучување. Некој има предрасуди кога ќе суди некому или нешто претходно или однапред без да имал контакт претходно или без да има никакво знаење за она што го осудува.

СТЕРЕОТИПИ И ПРЕДРАСУДИ

примери за стереотипи и предрасуди

стереотипи

Стереотип кај младите

Младите луѓе се помобилни и прогресивни, старите луѓе се бавни и конзервативни

Стереотип кај старите

Младите луѓе се брзоплети и наивни, а старите луѓе се темелни и искусни

предрасуди

Зависниците се необразовани и прости

Сите Роми се необразовани

Жените се лоши шофери

Луѓето со тетоважи се криминалци и зависници од дрога

Италијанците се мафијаши

Муслиманите се терористи и насилни

Хомосексуалците се луѓе со психолошки нарушувања и нивната состојба е болест

Луѓето со вишок телесна тежина немаат можност и способност за добра работа

Мажите кои го негуваат своето тело и се облекуваат модерно и тренди се хомосексуалци

ФЕМИНИЗАМ

Овие прашања за дискриминација, предрасуди и стереотипи се повеќе се актуелизираат последните дваесетина години преку женските движења и феминизмот. Секој кој се бори за еднаквост, човекови/женски права особено е важно да има разбирање за феминизмот.

Феминизам

Феминизмот е општествено движење и идеологија која ги афирмира правата на жените за политичка, економска и социјална еднаквост и е посветен на обезбедување на жените да можат целосно да ги уживаат своите права на еднаква основа со мажите. Феминизмот се стреми да ја разбере природата на половата нееднаквост и се фокусира на половата политика, односите на моќ и сексуалност. Затоа преку активизам се бори за теми како репродуктивни права, семејно насилство, породилно отсуство, сексуално вознемирување и насилство, еднакви плати, дискриминација итн

Феминистки

се жени кои не дозволуваат да надвлее патријархатот и ги предизвикува носителите на одлуки да ги преиспитаат своите одлуки, тие веруваат дека треба да ги имаат истите права во семејството, на работа, на јавниот простор како нивните браќа, татковци, сопрузи, пријатели, тие се солидарни и никогаш не вртат грб на друга жена, реагираат на неправдата и не молчат, феминистката се вреднува себеси и ги почитува своите потенцијали верувајќи дека не треба да има пониска позиција од мажот во кој било аспект од нејзиниот живот.

Феминистка е секоја жена која го нема зборот „жртвување“ во нејзиниот речник, ги следи своите соништа и се занимава со професија, дури и ако ја има етикетата „машка професија“. Феминистки се оние жени кои сами донесуваат одлуки да го заменат презимето на таткото со презимето на сопругот или да ги задржат двете, одлучуваат да аборттираат или да чуваат дете, а може да одлучат и да останат дома, да се грижат за домаќинството и да воспитуваат деца заедно со нејзиниот сопруг. Феминистка е и жена која носи шамија од почит кон својата религија, сака розева боја и ги лакира ноктите.

Феминист

е маж кој ги почитува и практикува сите погоре споменати карактеристики. Маж кој ја сфаќа штетноста на патријархатот и со разни секојдневни чинови им покажуваат на жените во неговата околина дека не се смета себеси за супериорен и подобар од нив. Феминист е момче кое ги гледа девојките како еднакви и не ги омаловажува затоа што мисли дека се послаби, момче кое мисли дека девојките не треба да се тепаат и никогаш не помислил на тоа. Феминист е маж кој ги извршува домашните работи исто колку и неговата сопруга, кој си игра со децата исто колку и сопругата, но и маж кој се бунтува на работа затоа што неговата колешка, на иста позиција, нема иста плата. Феминист е човек кој не ти го објаснува животот, како тоа тој подобро го знае само затоа што е маж, туку слуша и си дава подеднакво време во разговор со жена затоа што го почитува она што таа има да го каже и не мисли дека неговото мислење е позначајно или поточно. Феминистот не се меша во тоа дали жената ќе одлучи да ја прекине бременоста затоа што разбира дека телото на жената не е негова работа.

феминизам

движење кое се бори за
еднакви права на мажите
и жените

МИТОВИ И ФАКТИ ЗА ФЕМИНИЗМОТ

МИТОВИ

Феминизмот значи борба против мажите, омраза кон мажите и нивна елиминација.

Феминизмот е женски еквивалент на шовинизмот.

Феминистите/Феминистките се против бракот и семејството.

Само жените можат да го поддржуваат феминизмот.

Да се биде вистинска феминистка, значи дека жената не смее да биде женствена.

Ако сум сексуално либерална жена, јас сум феминистка.

ФАКТИ

Феминизмот значи предизвик за да се создаде рамноправност и еднаквост помеѓу двата пола и не ги доживува мажите како непријатели.

Феминизмот не поддржува сексизам и родова поделба туку тежнее кон родова еднаквост, а не кон женска супериорност.

Феминистите и феминистките активно се борат за правата на мајките. Многу феминистки се омажени и имаат деца. Тие го поддржуваат семејниот живот кој што е среќен и веруваат дека семејствата ќе се зајакнат тогаш кога сите негови членови, мажи или жени, ќе бидат еднакви.

Не е точно! СЕКОЈА личност што верува во родова еднаквост – го поддржува феминизмот. Постојат многу мажи – феминисти и се горди на тоа.

Феминизмот се состои во размислувањата на луѓето, а не во нивниот изглед. Тоа што една жена е љубител на убави фустани и високи потпетици, не ја прави помалку феминистка.

Феминизмот го поддржува личниот став и избор и верува дека не смее да постои двоен стандард во однос на судењето на нечие однесување. Секоја жена има право да биде сексуално независна, вклучувајќи го и нејзиното право на избор дали, кога, со кого и како ќе го гради живее својот сексуален живот.

МИТОВИ И ФАКТИ ЗА ФЕМИНИЗМОТ

МИТОВИ

Феминистите/феминистките веруваат дека женските активности се над критиката и секогаш може да им се прогледа низ прсти, затоа што тоа го прават поради дискриминацијата што ја доживеале.

Феминизмот верува дека сите жени се омаловажени, додека мажите се далеку попривилегирани поради нивниот род.

Фактот дека постојат жени кои се на повисоко социо - економско скалило е совршен показател дека нееднаквоста е веќе надмината.

ФАКТИ

Феминистите/феминистките го разбираат тоа дека секој човек треба и мора да има еднакви права за кои што мора да негува и еднакви одговорности. Секој што си го бара своето право - мора да ги сноси обврските кои доаѓаат со истото. Доживеаната дискриминација би можела да објасни нечие лошо однесување, но, не може да претставува изговор.

Феминизмот се стреми кон намалување и елиминација на супериорноста и верува во еднаквост

Систематските нееднаквости продолжуваат да постојат во секое поле од општеството. На пример: Да, постојат жени кои раководат со успешни компании, но фактот дека тие се само 5% од целокупните раководни места на компании - потврдува дека бариерите, за жал, сè уште постојат.

Родовата еднаквост значи дека половите се слободни да ја изберат професијата која ја сакаат, имаат избор на сопствен животен стил без притоа да бидат дискриминирани. Правата, можностите и пристапот до ресурси не зависи од полот. Родовата рамноправност не мора да значи дека сите се третираат сосема исто туку нивните различни потреби и соништа се вреднуваат подеднакво. Бидејќи долго време општеството ги фаворизира мажите, мажите имаат многу предности во однос на жените. Правичноста им помага на жените да се пополнат јазовите во општеството и да можат да им парираат на мажите.

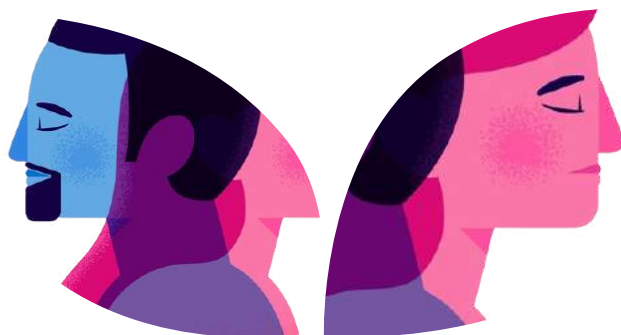
2. РОДОВА РАМНОПРАВНОСТ

Родовата еднаквост: основно човеково право

Родовата еднаквост како основно човеково право е неопходна основа за просперитетно и одржливо општество. Само во општество во кое жените и мажите, девојчињата и момчињата, имаат еднакви права, пристап до ресурси, еднакви можности и заштита во сите сфери на животот е можен целокупен и одржлив економски, демографски, социјален развој и напредок на земјата. Нема еднаквост во општеството, ако нема еднаквост помеѓу жените и мажите.

Родовата еднаквост е еден од клучните аспекти за просперитет на целото општество, а може да се постигне преку интегрирање на родовата перспектива во политиките и стратегиите, сузбивање/рушење на стереотипите и насилството кон жените, вреднување на лидерските потенцијали на жените, унапредување на положбата на жените во сите сфери на јавниот и приватниот живот и следење на состојбата со родовата еднаквост преку релевантни податоци и индикатори. Државите со повисок степен на родова еднаквост се економски и политички успешни земји.

РОД И ПОЛ

Да ги разграничине поимите
род и пол

РОД

Родот се однесува на сите општествени, кулурно одредени карактеристики, улоги, активности и одговорности кои се поврзуваат со тоа што значи да се биде маж или жена во дадено општество. Очекувањата и улогите кои општеството ги наметнува на мажите и жените. Родот не е вроден туку е стекнат идентитет којшто е научен и се менува со текот на времето и нашироко варира во и низ културите. На пример, во Македонија, жените се тие кои што се грижат за децата, а мажите се тие кои заработуваат пари или жените се нежни, а мажите се насилни. Од овие разлики произлегуваат и родовите улоги и родовата нееднаквост. Тие се еднакво штетни за психосоцијалниот развој и на мажите и на жените.

РОД

- Девојчињата носат розева облека, а момчињата сина.
- Девојките/жените смеат да плачат, момчињата/мажите не смеат да плачат.
- Девојките/жените се нежни и убави, момчињата/мажите се јаки и силни.

ПОЛ

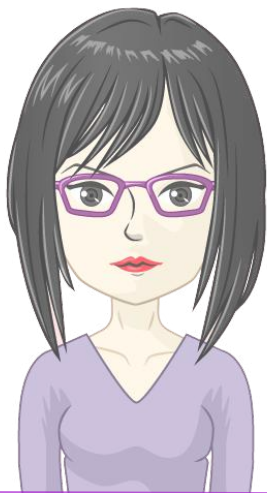
Полот се однесува на биолошките и физиолошките карактеристики односно разлики на мажите и жените. Телесните карактеристики се тие кои што го определуваат некогаш како маж или жена (различните хормони, полови органи/репродукција, секундарни полови карактеристики – брада, мустаки, гради).

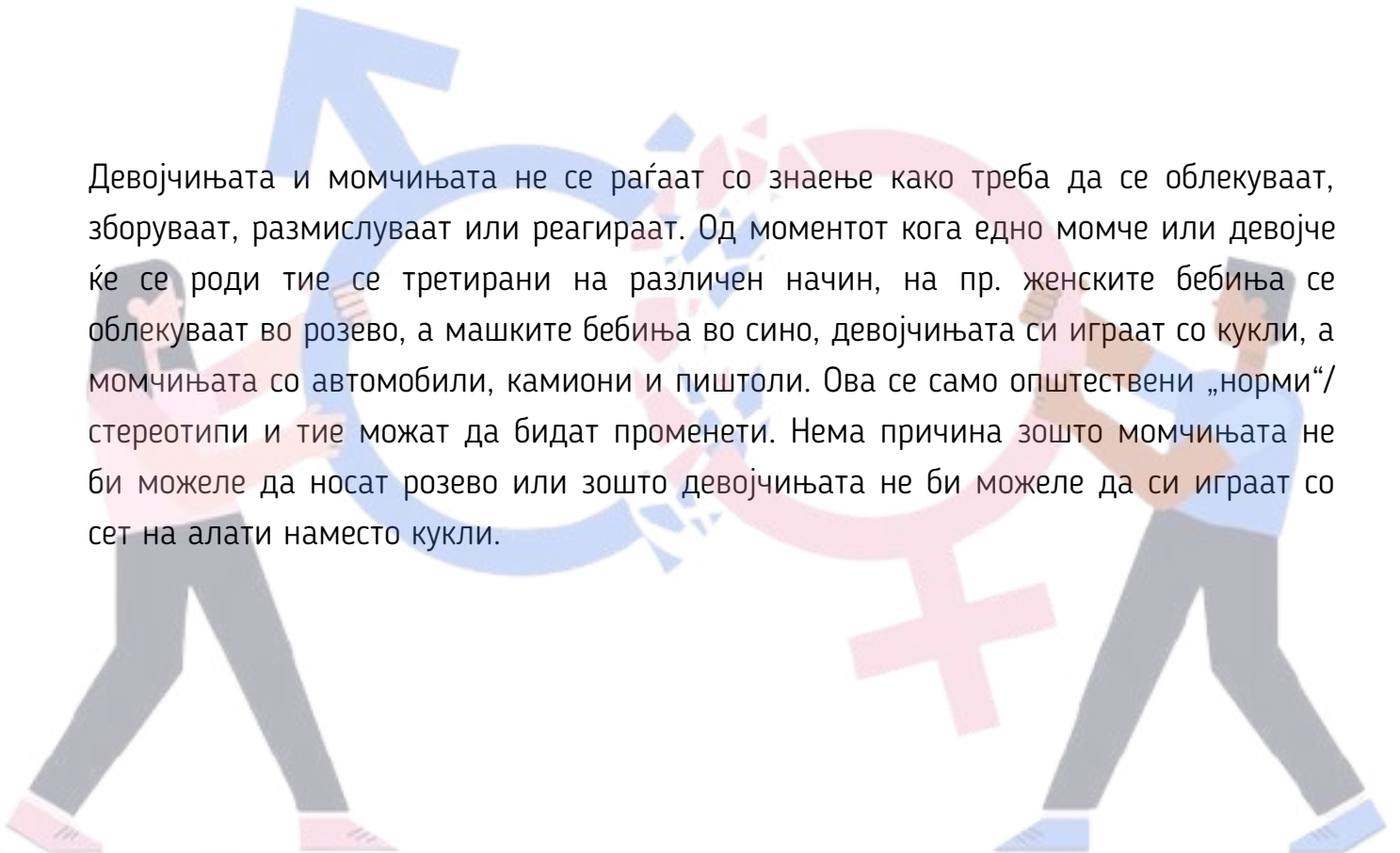
ПОЛ

- Жените може да раѓаат, а мажите не.
- Жените можат да дојат, мажите можат да ги хранат децата од шише.
- Мажите имаат брада и бркови.

Родовите улоги се научени однесувања во дадено општество или заедница или друга посебно група, односно активности, задачи и одговорности кои се перцепираат како машки и женски. Родовите улоги се одредени од возраста, класата, расата, етнитетот, религијата како и од географската, економската и политичката околина. Промените во родовите улоги често се појавуваат како одговор на менувањето на економските, природните или политичките околности, вклучувајќи ги и развојните напори.

Девојчињата и момчињата не се раѓаат со знаење како треба да се облекуваат, зборуваат, размислуваат или реагираат. Од моментот кога едно момче или девојче ќе се роди тие се третираат на различен начин, на пр. женските бебиња се облекуваат во розево, а машките бебиња во сино, девојчињата си играат со кукли, а момчињата со автомобили, камиони и пиштоли. Ова се само општествени „норми“/ стереотипи и тие можат да бидат променети. Нема причина зошто момчињата не би можеле да носат розево или зошто девојчињата не би можеле да си играат со сет на алати наместо кукли.

1

Родовата рамноправност е

политички концепт кој ја нагласува еднаквоста меѓу половите. Родовата еднаквост е жените и мажите да уживаат исти можности, права и одговорности во сите области од животот.

РОДОВА ЕДНАКВОСТ И РАМНОПРАВНОСТ

2

Родовата еднаквост

квантитативно е фокусирана на рамномерна распределба на жените и мажите на работното место, во училиштата, на моќни/одлучувачки позиции и на различни организациски нивоа во институциите на заедницата

3

Родовата еднаквост

квалитативно има за цел да се спротивстави на стереотипните родови норми со крајна цел жените и мажите да ги уживаат истите можности и да имаат еднаков пристап до моќ и ресурси.

4

Родова интеграција

Затоа е потребна родова интеграција што значи дека перспективата за родова еднаквост е интегрирана/вклучена во секоја фаза од активноста, вклучително и донесување одлуки, планирање и спроведување на политиките.

ПОСТИГНУВАЊЕТО НА РОДОВА ЕДНАКВОСТ

ќе влијае на:

Подобра економска стабилност и намалување на сиромаштијата

Истражувањата покажуваат дека родовата разновидност ја подобрува иновативноста и продуктивноста на организацијата. Кога на жените им се дава еднакво образование и еднакви можности за работа со мажите, бизнисите во кои се приклучуваат напредуваат. Затворањето на родовиот јаз во платите игра значајна улога во ова. Девојките и жените ја сочинуваат најсиромашната популација во светот, а циклусот на сиромаштија се повторува поради нееднаквите можности и пристап до ресурси. Жените се помалку застапени во однос на мажите на работните места, особено на раководни позиции. Доколку се отстранат родовите пречките за нивниот успех, жените би биле подобро поставени во работните организации.

Подобра здравствена грижа и заштита

Доколку родовата еднаквост се реализира во здравството, жените ќе добијат подобра грижа, што ќе доведе до подобрување на целокупното здравје на општеството. Студиите покажуваат дека родовата еднаквост има врска со подобрувањето на здравјето на децата. Жените со еднакво образование и примања можат подобро да се грижат за своите деца.

Подобрени и зајакнати семејства

Доколку членовите на семејството се родово сензитивни и имаат еднакви можности, развојот и напредок на нивната заедница ќе биде хармоничен и неизбежен. Родовата нееднаквост има поеднакво негативно влијание и на мажите и на жените. Бидејќи жените се сметаат за примарни старатели за децата, тие потешко се вработуваат, а од друга страна мажите не можат/не сакаат да користат споделено родителско отсуство од работа за да не бидат предмет на исмевање. Ова важи и кога станува збор за грижата за постарите членови на семејството. Ако и мажите и жените би можеле да земат денови од работа за грижа за семејството без дискриминација врз основа на пол, тоа би ги зајакнало семејствата, а жените нема да бидат дискриминирани при вработување.

Подобра политичка клима

Преку родова еднаквост во политиката, националните, регионалните и локалните политики ќе бидат родово сензитивни и ќе придонесат за унапредување на квалитетот на живот и на мажите и на жените. Вклученоста на жените во политика значи поголема интеграција на родовите перспективи на различни нивоа во општеството. Секако не е важно само да бидат вклучени жените во политичките процеси, туку потребно е и да бидат застапени на одлучувачки функции и препознаени како лидерки во заедницата. Жените се помалку присутни од мажите на раководните позиции не заради тоа што се помалку квалитетни, затоа што помалку знаат или затоа што не сакаат да учествуваат во власта, туку едноставно заради тоа што се жени, а донесувачите на одлуки во политичките партии кои треба да ги номинираат се мнозинство мажи.

1

Подигање на свеста

Првиот чекор кон секој напредок е свесноста. Ако општеството не е во можност да ја признае родовата нееднаквост, промените ќе бидат речиси невозможни. За родовата еднаквост да стане реалност, луѓето треба да бидат свесни за моменталната состојба на работите и придобивките од промените

**ЗА ДА СЕ
УНАПРЕДИ
РОДОВАТА
ЕДНАКВОСТ
ТРЕБА
АКТИВНО ДА
СЕ РАБОТИ НА:**

2

Едукација

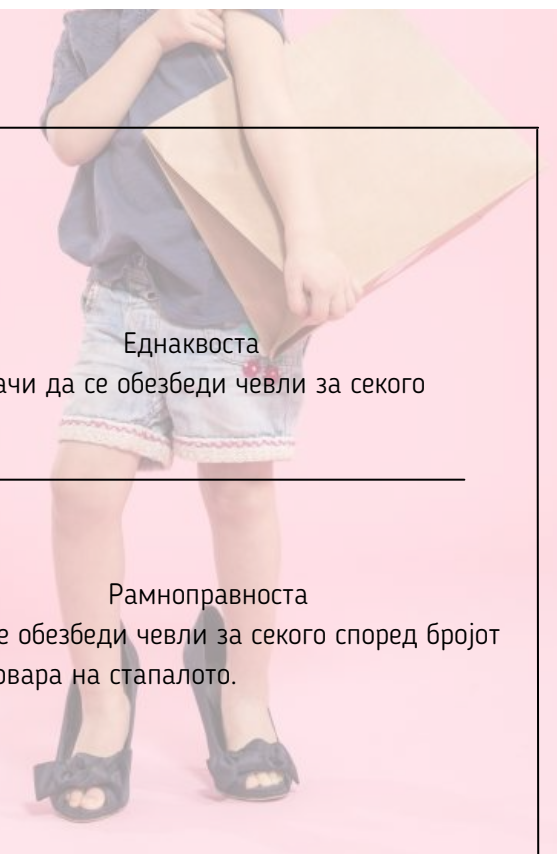
Се верува дека најзначајната пречка за родовата еднаквост е нееднаков пристап до образование. Без можностите за исто образование како момчињата, во иднина девојчињата се соочуваат со пречки во добивањето на работа и еднаква заработка како момчињата.

3

Законодавство

За да се интегрира родовиот концепт во општеството потребно е да се опфати во сите постоечки закони, но и истите доследно да се применуваат во сите сфери на општеството.

ЕДНАКВОСТ = РАМНОПРАВНОСТ?

Еднаквоста
значи да се обезбеди чевли за секого

Рамноправноста
значи да се обезбеди чевли за секого според бројот
кој им одговара на стапалото.

Родовата еднаквост е ограничена поради немањето еднакви можности.

Еднаквоста (equality) значи дека секој поединец или група луѓе добиваат исти ресурси или можности.

Рамноправноста/Правичност (equity) признава дека секој човек има различни околности и ги распределува точните ресурси и можности потребни за да се постигне еднаков исход.

Еднаквост

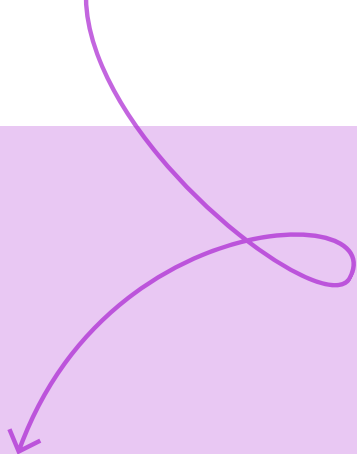
Еднаквоста значи да се биде еднаков
Еднаквоста ги третира поединците на ист начин без оглед од нивните разлики.

Рамноправност/Правичност

Правичноста ги третира сите согласно нивните потреби.
Правичноста значи да се биде фер и непристрасен.

РОДОВИ СТЕРЕОТИПИ

Уште една пречка во постигнувањето на родовата еднаквост во општеството се родовите стереотипи кои постојат во едно општество, а нашата земја е полна со **родови стереотипи**.

Родовите стереотипи подразбираат очекувано однесување, зборување, облекување на жените и мажите соодветно нивниот пол. Овие однапред замислени и наметнати родови улоги можат да ги ограничат капацитетите на жените и мажите да продолжат со нивните професионални кариери и да ги спречат да прават индивидуални избори за нивните животи. Луѓето од најмала возраст учат како да бидат женски и машки, односно учат за општествените очекувања и ставови поврзани со нивниот пол. Учат „каде им е местото“, „што и личи“ на една жена, а што „му личи“ на еден маж и што ќе им се случи на жената/мажот доколку излезат од рамките на очекувањата на средината во која растат и живеат. На тој начин ги храниме родовите стереотипи и тие стануваат повидливи и општоприфатени наметнати норми.

примери за родови стереотипи

Најчестите родови стереотипи за жените

- Жените треба да бидат љубезни, приспособливи и негувани.
- Жените не треба да бидат премногу агресивни, отворени или паметни.
- Жените се помалку паметни од мажите.
- Успешна жена = неморална жена.
- Домаќинството и грижата за децата се одговорност на жените.
- Жените треба да ги едуцираат своите деца и да се грижат за нив.
- Кариерата и професионалниот напредок не треба да бидат важни за жените.
- Жена со успешна кариера не води грижа за семејството.

Најчестите родови стереотипи за мажите

- Мажите треба да бидат силни, агресивни и смели.
- Мажите се обезбедувачи и заштитници.
- Напредните професионални квалификации треба да бидат важни само за мажите.
- Само мажите може да имаат високи позиции во општеството.
- Мажите се „папучари“ ако се грижат за децата или домашните обврски.
- Мажите секогаш ги носат одлуките за семејството.
- Мажите наследуваат имот од родители.
- Машките деца во семејството имаат предност за полагање возачки испит.

1

Отсуство на себеприфакане

Оптеретени од притисокот од постоечките родови стереотипи, жените и мажите се соочуваат со проблеми на себеприфакане и не се чувствуваат пријатно во сопствената кожа

КАКО РОДОВИТЕ СТЕРЕОТИПИ ВЛИЈААТ НА ЛУЃЕТО?

2

Намалена самоверба

Жените и мажите кои живеат во општество со силни родови стереотипи страдаат од ниска самоверба

3

Појава на здравствени проблеми

Не можејќи да ја следат стереотипната слика за совршен изглед, младите девојки може да се соочат со метаболички проблеми, анксиозност и депресија

4

Зголемено насилство

Физичката способност обично се смета за клучна за стереотипниот маж. Мажите понекогаш чувствуваат потреба физички да докажат дека се „вистински“ мажи, што понекогаш може да доведе до насилство.

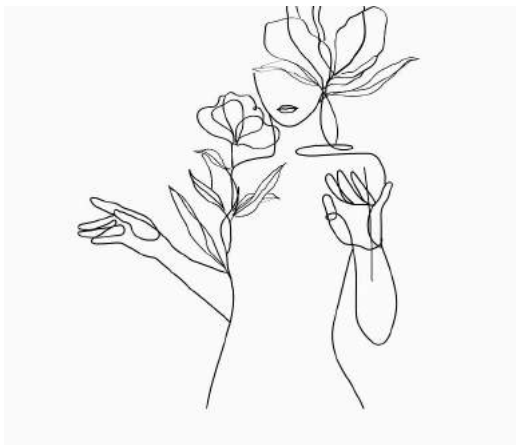
Почнавме да ги воспитуваме ќерките како синови...
но малкумина имаат храброст да ги воспитуваат нашите синови како нашите
ќерки

Денес, традиционалните и онлајн медиумите, имаат огромно влијание на нашите перцепции и идеи за улогата на девојките и жените во општеството. Истражувањата покажуваат дека децата уште од мали нозе се под влијание на родовите стереотипи кои медиумите им ги прикажуваат.

РОДОВИ СТЕРЕОТИПИ ВО МЕДИУМИТЕ

Медиумите имаат директно влијание врз родовите стереотипи на општеството. Го прикажува совршеното лице, идеалното тело и спектакуларниот начин на живот на одредени личности.

Жените во медиумите најчесто се прикажуваат како убави, слаби, згодни, нежни, облечени во скапа гардероба, без ниту една мана, додека мажите најчесто се прикажуваат како силни, атлетски градени, заштитници.

Родовите стереотипи во медиумите многу често вршат притисок врз девојките/жените и момчињата/мажите да постигнат идеален изглед. Неуспехот да се добие стереотипниот изглед може да доведе до ментални нарушувања како што се анксиозност и депресија

Примери за сексистички наслови во медиуми:

Две дами, двајца адвокати, хирург, музичари во трката за градоначалник на град Скопје

Најсекси пратеничка

Пејачката ја „запали“ публиката со својот изглед

Познатата манекенка се покажа како домаќинка

Сексизам подразбира предрасуди и дискриминација врз основа на пол и род, главно насочени против девојките и жените.

Сексизмот е верување дека еден пол е посупериорен во однос на другиот пол. Исто така, сексизмот наметнува ограничувања за тоа што можат и што треба да прават мажите и момчињата и што можат и што треба да прават жените и девојките. Концептот на сексизам првично е формулиран со цел да се подигне свеста за угнетувањето на девојчињата и жените.

Сексизмот лежи во коренот на родовата нееднаквост.

СЕКСИЗАМ ВО ОПШТЕСТВОТО

Традиционални родови улоги и стереотипи може да доведат до сексизам, самоповредување и сексуална агресија.

Денешното општество има длабоко вкоренети сексистички ставови кон жените воопшто и нивната улога во современиот свет.

Децата и другите се бомбардирани со сексистички медиумски пораки и ваквите пораки ги ограничуваат нивните сопствени идни избори во животот. Медиумите оставаат впечаток дека мажите се чувари на знаењето и моќта и дека жените се предмети и во ред е слободно да се коментира нивниот изглед. Онлајн сексизмот ги турка жените од онлајн просторите. Онлајн сексизмот може да предизвика многу вистинска штета. Злоупотребата или исмевањето некого на интернет создава постојан дигитален запис кој може дополнително да се шири и тешко се брише, а притоа остава длабоки последици кај личноста која е цел на злоупотреба.

Не е грешка ако интересот за активизам на почетокот е поттикнат од можноста за повеќе дружење, патување и забава со врсници или истомисленици, но тој активизам подоцна може да прерасне во структурирано делување за позитивни промени во заедницата и борба за исти каузи. Младите кои се општествено активни, во пракса покажуваат поголемо задоволство со своето место во општеството, полесно и подобро се мобилизираат, нудат оптимистички перспективи и поголема веројатност да останат во својата татковина. Важно е младите да имаат интерес, да сакаат и да знаат дека може и треба да имаат важна улога во остварување на позитивни општествени промени.

3. ГРАЃАНСКИ АКТИВИЗАМ

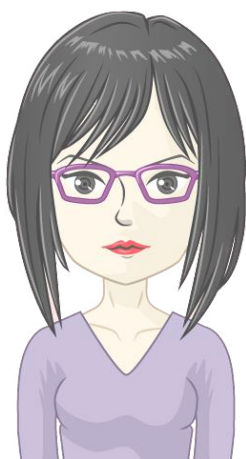
Граѓанското учество и учеството на младите и жените како дел од него, се смета за најважен демократски принцип во современото општество во кое живееме.

Младите луѓе се основните двигатели на идеите, на процесите и главни иницијатори на промените. Активното учество на младите луѓе (вклучително момчиња и девојчиња) во процесите на одлучување и нивно вклучување во активности на локално и национално ниво е неопходно за да изградиме подемократски, поинклузивни, развојни и перспективни општества. Учеството во демократскиот живот не подразбира само гласање и излегување на избори, туку се однесува на добрата информираност, превземање на акции и активности и активно учество во процесите на донесување на одлуки. На тој начин не само што се влијае на подобрување на животот на младите туку и се јакнат демократските капацитети на нивната заедница, а тоа на подолг рок влијае на градење на подобар и побезбеден свет за живеење.

Напредокот на општеството е евидентен доколку е базиран на признавање на младите како индивидуи со нивни права и обврски кои имаат активна улога во нивните семејства, заедницата, општеството, а нивните интереси, погледи и приоритети кои што се разликуваат од оние на возрасните со кои мора да соработуваат, се прифатени и интегрирани.

Гласот на младите е можноста за ефективно граѓанско образование, односно, разбирање на принципите и на процесите карактеристични за демократијата. Граѓанското образование ја препознава потребата од учење на вештините на учество и одговорна акција. Концептот на граѓанство и на демократија најдобро се учи искусно, живеејќи во култура каде ваквите вредности и однесувања се секојдневие, а не опција која не нуди реална видлива промена. Преку овој концепт и активно учеството младите се подготвуваат за идни лидери со визија и развојни познавања, но и за политичко или општествено учество на подолг рок.

Ако младите се активни од мали, ако се запознаени со процесите на избор на нивни претставници уште во образовниот процес (училиште/училишна заедница) и потребата тој избор да биде континуирано изведувач на фер и демократски начин, подоцна тоа ќе придонесе да имаме активни гласачи кои континуирано учествуваат во донесувањето одлуки и кои имаат развиено чувство за општествена одговорност.

Со самото тоа што младите би биле активни во заедницата и општеството ќе се развијат дополнителни знаења и вештини кај нив кои имаат посеопфатно влијание врз нивниот целокупен квалитет на живот во иднина, зголемување на самодовербата, себепочитувањето и почитувањето на другите. Учејќи за животни вештини како комуникација, меѓучовечки односи, компромис и ненасилно разрешување конфликти, одговорност, организациски и работни вештини, политички компетенции итн. младите ќе бидат подготвени за предизвиците понатаму во животот. Преку активно учество младите имаат моќ да играат важна улога во сопствениот развој, како и во нивната заедница. Активизмот и учеството им помага на младите да научат витални животни вештини, да развијат знаења за човекови права и граѓанство и да промовираат позитивно граѓанско движење. За да учествуваат ефективно, младите треба да имаат обезбедено соодветни алатки, како што се информации, едукација и пристап до нивните граѓански права.

ВКЛУЧЕНОСТ НА МЛАДИТЕ

Вклученоста во процесите на донесување одлуки на различни категории луѓе, млади, девојки и жени, лица од рурални средини, лица со посебни потреби и други маргинализирани лица и заедници, го зголемува квалитетот на донесените одлуки и нивниот легитимитет, ја зголемува довербата меѓу засегнатите страни и го институционализира проблемот.

АКТИВИЗАМ И МЛАДИНСКО УЧЕСТВО

Активизмот и младинското учество, подразбира директно учество на младите во сите демократски процедури на национално, регионално и локално ниво и е од витално значење за развој и напредок на младите. Тоа е основно за креирање на младински политики што се одраз на потребите, правата и интересите на младите.

1

Активизмот ги позиционира младите како лидери

Активизмот им овозможува на младите од мали нозе да учат за прашања со кои се соочува општеството и со тоа директно учат и се информираат како функционира политиката, извршната власт на локално и национално ниво, граѓанскиот ангажман итн. Така ги јакнат своите лидерски вештини и ги учат процесите за позиционирање во општеството за креирање промени и донесување одлуки.

2

Активизмот ги прави поотворени и сензитивни

Активизмот им овозможува на младите вклучувајќи ги и девојките, да го прошират својот поглед на светот. Преку активизмот младите имаат можност да запознаат различни лица од различно социо-економско, етничко, верско, политичко или друго потекло, лица кои не размислуваат како нив, а тоа им помага да ги прошират своите видици и да формираат различни погледи на општеството.

САМО СООДВЕТНО И ДОСЛЕДНО МЛАДИНСКО УЧЕСТВО Е ГАРАНЦИЈА ЗА БЛАГОСОСТОЈБА НА МЛАДИТЕ ВО ДАДЕНО ОПШТЕСТВО ЗАТОА ШТО:

3

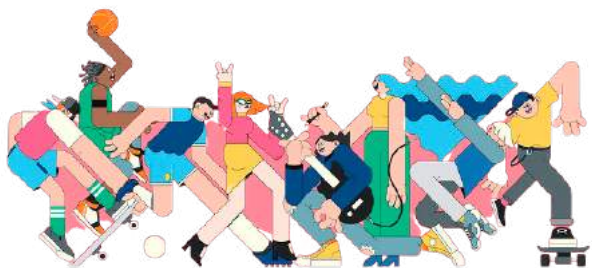
Активизмот ја поттикнува и храни страста/целта

Активизмот им дава можност на младите, да се поврзат со истомисленици, што им помага да развијат поголема самодоверба, страст за каузите за кои се заинтересирани, долготрајни пријателства и видливи позитивни промени. На тој начин младите градат и чувство на припадност.

4

Активизмот учи на соработка

Учењето како да се комуницира ефективно, да се соработува со поединци од различно потекло за одредена цел и да се прави компромис за поголемо добро во општеството и опкружувањето во кое живеат се вредни животни лекции што секој треба да ги научи. Активизмот им помага на младите да ги сфатат овие важни концепти на рана возраст, покажувајќи им ја вредноста на единството.

Активизмот не е само концепт за промена, тој е исто така средство кое ги води младите и ги учи на критични животни вештини. Активизмот е важен за младите, но исто толку е важен и за возрасните. Младите може да дадат алтернативна перспектива за прашања за кои возрасните не се свесни. Има работи кои ги засегаат децата и младите кои треба да се истакнат, а тоа нема да се случи доколку на младите не им се даде глас. Од друга страна, на возрасните им треба совет од младите кога станува збор за тоа како да допрат до масите, им требаат нови визии и технолошки експертизи од младите за да го поттикнат овој свет во попрогресивна насока.

Граѓански активизам

претставува превземање акција со определена цел, односно спроведување на акции и активности за да се предизвика и придонесе кон постигнување на посакувани и потребни социјални и политички промени и резултати

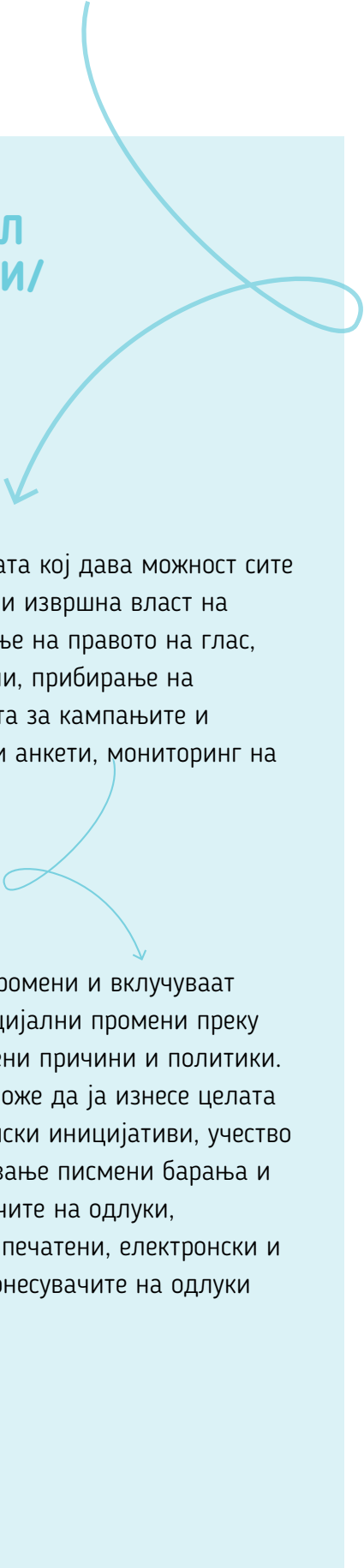
Женскиот активизам

претставува превземање на одредена акција или комбинација на акции кои придонесуваат кон зајакнување на улогата на жената и унапредување на правата и положбата на девојките и жените во општеството.

Младинскиот активизам

претставува вклучување на младите во одговорна, предизвикувачка акција што ги истакнува вистинските нивни потреби и придонесува да влијае врз донесување одлуки за позитивни промени во нивниот и животот на нивните врсници.

ГРАЃАНСКИОТ АНГАЖМАН И МЛАДИНСКИОТ АКТИВИЗАМ КАКО ДЕЛ ОД НЕГО ИМА 3 (ТРИ) ГЛАВНИ ФОРМИ/ ВИДОВИ НА АКТИВИЗАМ СО ПОВЕЌЕ ПОДФОРМИ ВО СЕКОЈ ОД НИВ.

Учество во процесите на демократија

Учество на избори и во изборниот процес е темел на демократијата кој дава можност сите полнолетни граѓани да учествуваат во формирање на управната и извршна власт на локално и национално ниво. Покрај чинот на гласање и користење на правото на глас, овој ангажман опфаќа и: помагање при мобилизирање на гласачи, прибирање на средства за кампањите на кандидатите, донирање време и работа за кампањите и политичките организации, поддршка во реализирање на изборни анкети, мониторинг на денот на избори итн.

Активизам и застапување

Активизам и застапување се клучни во креирањето промени и вклучуваат работа во насока на постигнување политички или социјални промени преку зголемување на јавната свест за поддршка на одредени причини и политики. Овој вид на граѓански активизам е најшаренолик и може да ја изнесе целата креативност особено кај младите, а вклучува: младински иницијативи, учество во мирни протести, демонстрации и бојкоти, доставување писмени барања и иницијативи, како и директни состаноци со донесувачите на одлуки, спроведување на различни кампањи преку различни печатени, електронски и медиуми преку интернет, поднесување петиции до донесувачите на одлуки или помагање во собирање потписи за петиција итн.

Волонтерство

Волонтерството е белег на граѓанскиот ангажман и потекнува од Америка, а се темели на помошта едни на други, како и на својата заедница. Волонтерството вклучува: собирање и донирање на храна, облека и друго, помагање при градба на куќи за социјално загрозуени семејства, групи за безбедност на соседството, помагање во одгледување на животни и храна, помагање при рециклирање и расчистување итн.

Поттикнувањето на волонтерство, младински активизам и младинска работа кај девојките поттикнува личен, професионален и социјален развој кај нив и се од голема важност за нивна поголема интеграција во општеството на различни нивоа.

КАКО ДЕВОЈКИТЕ ДА БИДАТ АКТИВНИ ВО ОПШТЕСТВОТО?

Постојат многу начини преку кои девојките можат да учествуваат во донесувањето одлуки за прашања кои им се важни на нив и за целата заедница. Тука може да се издвојат: учество во разни форми на неформално образование, врсничка едукација (вклучување на младите во едукација на своите врсници), учество во младински совети, парламенти, форуми и други структури – традиционален начин на учество во процесите на донесување одлуки во рамки на меѓународни, национални, регионални или локални власти, училишта, клубови, невладини организации итн, ко-менаџмент систем кои постојат во некои институции (Агенција за млади и спорт на пример) каде одлуките се донесуваат заедно на еднаква основа со претставници на младите луѓе и претставници на властите, консултации кои се користат во процесот на донесување одлуки за да се детектираат вистинските потреби и да се направат конкретни предлози и препораки итн.

НА КОИ НАЧИНИ ДЕВОЈКИТЕ МОЖАТ ДА СЕ ВКЛУЧАТ ВО МЛАДИНСКИ АКТИВИЗАМ И РАЗЛИЧНИ ДВИЖЕЊА ВО НИВНАТА ЗАЕДНИЦА?

Интернет активизам

споделување на социјални медиуми, кампањи со хаштаг, масовно твитање, истаграм филтри, подкасти, блогови итн. Светот на социјалните медиуми и блогови отвори многу можности, покрај за забава, да се користат и за корисни работи за да се постигне одредена цел. Профилите на социјалните мрежи можат да се користат за објавување неправда, прекршување на некое ваше право, споделување информации, подигање на свеста, организирање итн. а со цел да се привлечат што повеќе поддржувачи на вашата кауза/цел.

Медиуми

користењето медиуми за подигање на свеста за причината може брзо да ги едуцира потенцијалните поддржувачи за проблемот, да го актуелизира вашето прашање и да ги придвижи на ваша страна. Традиционалните медиуми – радио, весници, огласни табли, телевизија нудат бесплатни платформи за рекламирање, а паметните телефони им дозволуваат на корисниците да снимаат, уредуваат и споделуваат висококвалитетни видеа и содржини преку кои може да допрат до потенцијалните поддржувачи.

Петиции

тие многу често се првиот чекор за многу различни форми на активизам затоа што на тој начин докажувате дека вашата цел ја поддржуваат многу истомисленици. Ви помагаат да се здружите околу некое прашање и да им покажете на лидерите (донесувачите на одлуки) колку луѓе веруваат во некоја кауза. Можете да собирате потписи на старомоден начин, со директна комуникација со луѓето стоејќи на фреквентно место со штанд за потписи или можете тоа да го направите онлајн.

Интернет активизам

споделување на социјални медиуми, кампањи со хаштаг, масовно твитање, истаграм филтри, подкасти, блогови итн. Светот на социјалните медиуми и блогови отвори многу можности покрај за забава да се користат и за корисни работи за да се постигне одредена цел. Профилите на социјалните мрежи можат да се користат за објавување неправда, прекршување на некое ваше право, споделување информации, подигање на свеста, организирање итн. а со цел да се привлечат што повеќе поддржувачи на вашата кауза/цел.

НА КОИ НАЧИНИ ДЕВОЈКИТЕ МОЖАТ ДА СЕ ВКЛУЧАТ ВО МЛАДИНСКИ АКТИВИЗАМ И РАЗЛИЧНИ ДВИЖЕЊА ВО НИВНАТА ЗАЕДНИЦА?

Бојкотирање

е брз и ефективен метод за привлекување внимание за вашата кауза/цел, а претставува неспроведување или попречување на редовните/секојдневни процеси и привлекување на другите да го направат тоа со вас најчесто како средство за притисок во политичка или економска борба. Тоа вклучува на пример зафаќање на простор и одбивање да се ослободи додека не се исполнат барањата (неодење на училиште додека не се укине државна матура). Бојкотирање на настава, бојкотирање на простор, бојкот на избори се само дел од нив.

Протести

јавно изразување на незадоволство кое има многу различни форми и имаат различни функции, во зависност од тоа како и за што се користат. Тука спаѓаат одбележување на некако сеќавање, митинзи, маршеви, борбени линии, паради итн.

Демонстрации

јавно, масовно изразување на незадоволство кон неког или нешто. Овој колективен метод на активизам вклучува собирање голема група луѓе и масовно демонстрирање на незадоволство, обично со марш што завршува на места значајни за каузата/целта.

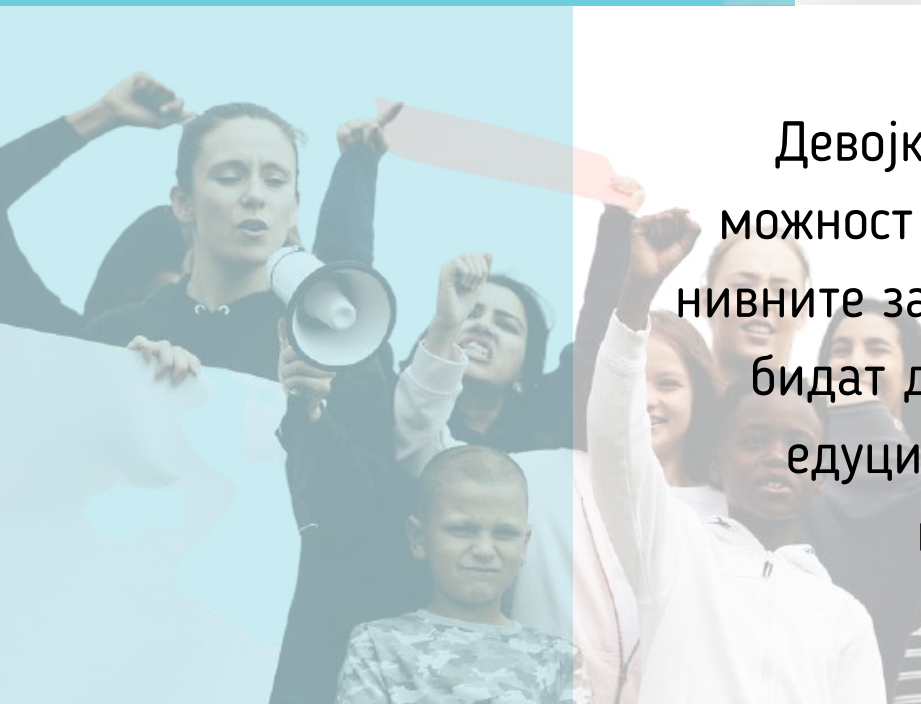
Штрајкови

организирано колективно прекинување на работа или друг процес во знак на незадоволство од нешто и протест против нешто. За разлика од бојкот каде што луѓето консумираат добра и услуги и одбиваат покровителство, штрајковите се случуваат кога вработените или студентските работници одбиваат да работат поради политика или акција што ја сметаат за неприфатлива.

Девојките секојдневно трпат неправди, се маргинализирани и не се сметаат за релевантни чинители во општеството само затоа што се млади и женски.

Девојките мора да имаат можност да водат промени во нивните заедници, затоа мора да бидат добро информирани, едуцирани, поактивни и интегрирани.

Членувањето и активирањето во граѓански здруженија е еден од начините и можностите преку кои девојките може да се вклучат во различни сегменти од општествениот живот и да се борат за нивните каузи и цели.

